

УДК 330.47

АНАЛІЗ КОРИСНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНОГО БЛАГА

УФІМЦЕВА О. Ю. *, к. т. н., доцент

* Кафедра економічної теорії та права, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел. +38(0562) 46-98-05, e-mail: odna.docent@yandex.ru, ORCID ID: 0000-0002-7049-4435

Анотація. Постановка проблеми. В сучасній економіці постіндустріального типу провідного значення набувають відносини, що складаються з приводу виробництва, обробки, зберігання, передачі, обміну та споживання інформації. При цьому інформація може аналізуватися як споживче благо, що приносить певну корисність у результаті кінцевого споживання або у формі інформаційного ресурсу, здатного брати участь у процесі виробництва. У цій роботі застосовується підхід до інформації з точки зору її споживчих якостей, тобто як економічного блага. Аналіз наукових досліджень, що стосуються корисності інформаційного блага, показує відсутність єдиного підходу до даного питання. Під час створення узагальненої моделі прийнято до уваги передумови, які враховуються в моделях провідних учених. **Мета статті** – розробити концепцію корисності інформаційного блага на основі синтезу існуючих теорій корисності інформації. Вивести узагальнювальний показник, що характеризує обмеження у споживанні інформації. Створити передумови для вартісного оцінювання інформаційного блага. Врахування сучасних тенденцій науково-технічного прогресу повинно бути відображене у нових мікроекономічних показниках, у тому числі показниках ефективності використання інформаційних благ. **Висновок.** Отримані функції сукупної та граничної корисності інформаційних благ підтверджують необхідність особливого підходу до даного аналізу. Обмежену здатність до сприйняття інформації окремим споживачем виражено через розроблений автором коефіцієнт когнітивності. Спада динаміка цього показника зумовлює досягнення максимального значення сукупної корисності та можливість від'ємного значення граничної корисності. Однак збільшення споживання інформаційних благ породжує зростаючу віддачу, зумовлену накопиченням знань. Це проявляється у зростанні середнього коефіцієнта когнітивності згідно з ростом структури знань. Гранична корисність інформації не будуватиме нульового значення, тобто загальна корисність не набуває максимуму. Динаміка граничної корисності інформаційного блага відповідає загальному закону спадної граничної корисності тільки починаючи з певного моменту. Граничний аналіз інформаційного блага сприяє обґрунтуванню його вартісної оцінки, яка є одним з найактуальніших питань в сучасній економічній теорії.

Ключові слова: інформаційне благо, сукупна корисність, гранична корисність, когнітивність.

АНАЛИЗ ПОЛЕЗНОСТИ ИНФОРМАЦИИ КАК ЭКОНОМИЧЕСКОГО БЛАГА

УФІМЦЕВА О. Ю. *, к. т. н., доцент.

* Кафедра экономической теории и права, Государственное высшее учебное заведение "Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры", ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепропетровск, Украина, тел. +38(0562) 46-98-05, e-mail: odna.docent@yandex.ru, ORCID ID: 0000-0002-7049-4435

Аннотация. Постановка проблемы. В современной экономике постиндустриального типа ведущее значение приобретают отношения, складывающиеся по поводу производства, обработки, хранения, передачи, обмена и потребления информации. При этом информация может анализироваться как потребительское благо, которое приносит определенную полезность в результате конечного потребления или в форме информационного ресурса, способного принимать участие в процессе производства. В данной работе используется подход к информации с точки зрения его потребительских качеств, то есть как экономического блага. Анализ научных исследований, касающихся полезности информационного блага, показывает отсутствие единого подхода к данному вопросу. При создании обобщенной модели приняты во внимание предпосылки, которые учитываются в моделях ведущих ученых. **Цель статьи** – разработать концепцию полезности информационного блага на основе синтеза существующих теорий полезности информации. Вывести обобщающий показатель, характеризующий ограничения в потреблении информации. Создать предпосылки для стоимостной оценки информационного блага. Учет современных тенденций научно-технического

прогресса должен быть отражен в новых микроэкономических показателях, в том числе показателях эффективности использования информационных благ. **Вывод.** Полученные функции совокупной и предельной полезности информационных благ подтверждают необходимость особого подхода к их анализу. Ограниченная способность к восприятию информации отдельным потребителем выражена через разработанный автором коэффициент когнитивности. Его убывающая динамика обуславливает достижение максимального значения совокупной полезности и возможность отрицательного значения предельной полезности. Однако увеличение потребления информационных благ порождает возрастающую отдачу, обусловленную накоплением знаний. Это проявляется в росте среднего коэффициента когнитивности согласно росту структуры знаний. Причем предельная полезность информации не будет принимать нулевого значения, то есть общая полезность не обретает максимума. Динамика предельной полезности информационного блага отвечает общему закону убывающей предельной полезности только начиная с определенного момента. Предельный анализ информационного блага способствует обоснованию его стоимостной оценки, которая является одним из наиболее актуальных вопросов в современной экономической теории.

Ключевые слова: информационное благо, совокупная полезность, предельная полезность, когнитивность.

THE ANALYSIS OF UTILITY OF INFORMATION AS OF ECONOMIC GOODS

UFIMTSEVA O.Yu.^{*}, *Ph.Dr. (Tech.), Associate Prof.*

^{*} Department of Economics and Law, State Higher Education Establishment "Prydniprov's'ka State Academy of Civil Engineering and Architecture", 24A, Chemishevskogo str., Dnepropetrovsk 49600, Ukraine, tel. +38(0562) 46-98-05, e-mail: odna.docent@yandex.ru, ORCID ID: 0000-0002-7049-4435

Summary. Problem statement. Relations that form regarding production, processing, storage, transfer, exchange and consumption of information obtain managing values in modern economics of post-industrial type. At that information can be analyzed as consumer amenities that bring definite utility as a result of consumptive use, or as information resource that is able to take part in the process of production. In the given work the approach to information is used from the point of view of its consumer appeals, that is as economic good. The analysis of scientific investigations concerning usefulness of information amenities shows absence of a single approach to the given question. While creating a generalized model, preconditions represented in the models of leading scientists were taken into consideration. **Purpose.** To develop a concept of utility of information amenities on the basis of synthesis of existing theories of utility of information. To take out generalized criterion characterizing restrictions in consumption of information. To create preconditions for cost estimate of information amenities. Modern tendencies' accounting of technological progress should be reflected in the new microeconomic indicators, as well as in the indicators of information goods using effectiveness. **Conclusion.** Obtained functions of total and marginal utility of information amenities confirm necessity of special approach to their analysis. The restricted ability of information perception by individual consumer is expressed through coefficient of cognition developed by the author. It's decreasing dynamics preconditions achievement of maximum value of total utility and possibility of negative value of marginal utility. However, increase of consumption of information amenities creates increasing return conditioned upon knowledge gathering. It becomes apparent in increase of average coefficient of cognition according to increase of knowledge structure. At that marginal utility of information will not vanish, that is total utility does not achieve maximum. Dynamics of marginal utility of information amenities complies with general law of diminishing marginal utility starting only from a definite moment. Marginal analysis of information amenities promotes rationale of its cost estimate that is one of the most urgent questions in modern economics.

Keywords: information amenities, total utility, marginal utility, cognition.

Постановка проблеми. Сучасний стан економічних відносин характеризується якісною зміною ролі інформації в усіх сферах господарської діяльності, формуванням постіндустріального типу національних економік, які характеризуються переходом до інформаційно-інтелектуальних технологій, де інформація стає провідним фактором

виробництва та нагальним благом [14]. Це дозволяє порушити питання про формування економіки нового типу – інформаційної економіки, де домінуючого значення набувають відносини з приводу виробництва, обробки, зберігання, передачі, обміну та споживання інформації. Інформація стає основою наукового економічного аналізу, направлено

на дослідження закономірності функціонування інформаційних потреб, інформаційних благ, інформаційних ресурсів, інформаційних ринків, інформаційних витрат тощо [9]. Аналізуючи застосування інформації необхідно враховувати її дуалістичну природу в економічному кругообігу. З одного боку, можна аналізувати інформацію як благо, що є результатом виробничої діяльності та направлене на задоволення потреб споживача. З іншого, інформацію можна вважати виробничим ресурсом, який, разом з іншими факторами, залучається у виробничий процес.

Мета статті. Враховуючи наявні протиріччя у підходах до аналізу корисності інформації як економічного блага, необхідно:

- розробити відповідну концепцію на основі синтезу існуючих теорій корисності інформації;
- вивести узагальнювальний показник, що характеризує обмеження у споживанні інформації;
- створити передумови для вартісної оцінки інформаційного блага.

Виклад матеріалу. Аналіз останніх наукових досліджень із даної проблеми можна поділити на декілька напрямів. По-перше, розроблення моделей оцінки продуктивності інформаційного ресурсу ставить за мету обґрунтування ефективності його використання. У працях О. М. Неверова, А. О. Павлова Т. І. Ставцевої [2; 5; 7] пропонується факторна модель, що відображає вплив інформаційної складової виробництва у зростанні обсягів випуску продукції внаслідок упровадження інновацій. Вчені О. В. Карташева, Л. А. Ніколаєва, О. В. Лайчук, В. В. Самойлов [1; 3; 6] оцінювання продуктивності інформаційного ресурсу проводять через оцінювання ризиків, яких можна уникнути шляхом залучення певних інформаційних продуктів. Також застосовується метод експертних оцінок упровадження конкретного інформаційного продукту. По-друге, проводиться аналіз сенсу використання інформації як блага. Вчені Дж. Стіглер, Р. Раднер, Дж. Стігліц, М. Саймон, [8; 12; 13] розробили власні

концепції аналізу інформаційного блага, порівняння та синтез яких стане предметом дослідження у цій статті.

Аналіз споживання інформації як блага та залучення інформаційного ресурсу у виробництво повинен проводитися окремо з виявленням можливості синтезу цих двох підходів. У цій праці буде застосовано підхід до інформації з точки зору її споживчих якостей, тобто як економічного блага.

У сучасній економічній теорії блага, представлені в обмеженій кількості, називаються економічними. Разом із тим, оцінка інформаційних благ із позиції обмеженості не однозначна. Існує думка, що інформаційні блага невичерпні, оскільки в міру їх споживання вони не зникають [8; 14]. Однак можна припустити, що існують обмеження у споживанні інформаційного блага для окремого споживача.

По-перше, в кожного відособленого користувача в певний момент часу наявність інформації завжди обмежена. По-друге, проблема обмеженості інформаційного блага пов'язана також зі здатністю людського мозку до оброблення інформації. Залежно від сфери застосування та навичок використання, вміння оцінити перспективу та сама інформація може спричинити різні економічні ефекти у різних споживачів. Особливість споживання інформації вимагає від споживача індивідуальної підготовленості до її сприйняття. По-третє, інформаційні блага вже не піддаються засвоєнню, а тільки послаблюють увагу, дратують, заважають засвоєнню іншої інформації.

Таким чином, інформаційне благо можна розглядати як економічне благо, що підлягає загальному закону спаданої граничної корисності, відповідно до якого з ростом кількості споживаного блага корисність додаткової одиниці знижується. При цьому корисність інформації вимірюється не тільки обсягами її застосування, а й зниженням ентропії під час її споживання.

Корисність інформаційного блага, аналогічно корисності блага неінформаційного, – категорія суб'єктивна. Те саме благо може принести різну корисність різним

економічним агентам із точки зору задоволення інформаційних потреб. Однак, на відміну від традиційно досліджуваних у неокласичній теорії благ, ця суб'єктивність корисності пов'язана не тільки з різним ставленням до потреб, але також із проблемою сприйняття інформації й структурою накопичених знань індивіда. Наслідки цієї специфічності інформаційного блага впливають на його особливу форму функції корисності.

Інформаційні потреби, як і неінформаційні, можна поділити на первинні, життєво важливі, незамінні та вторинні – взаємозамінні. Такий розподіл досить умовний з погляду окремих суб'єктів і також залежить від відповідної структури індивідуальних знань, що, у свою чергу, багато в чому визначається рівнем розвитку суспільства. Визнання обмеженості інформаційних благ і платності інформації дозволяє застосовувати неокласичну методологію до її аналізу, робить можливим побудову функції загальної та граничної корисності інформаційного блага.

Аналіз праць учених щодо корисності інформаційного блага показує відсутність єдиного підходу до даного питання. Існуючі протиріччя не були подолані через виділення пріоритетів або створення узагальнювальної моделі корисності інформаційного блага.

У першу чергу розглянемо теорію інформації Дж. Стіглера [8], який вважав інформацію досконалим, тобто необмеженим благом. У цьому інтерпретації функція корисності інформації може бути представлена як зростаюча зі спадною віддачею, але ненегативною граничною корисністю. У такому випадку функції загальної та граничної корисності інформаційного блага матимуть такий вигляд (рис.1).

За такого підходу не враховується проблема взаємодії між уже наявною інформаційною структурою та корисністю нової інформації, тобто проблема можливої перевантаженості інформацією.

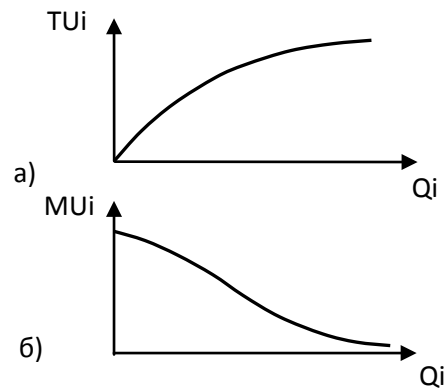

Рис. 1. Криві, побудовані на основі інформаційної теорії Дж. Стіглера: а – сукупної корисності; б – граничної корисності

Також не враховується обмежена здатність споживача інформаційного блага до розумового сприйняття та оброблення зовнішньої інформації – когнітивність.

Г. Саймон [13] акцентує увагу на обмеженій здатності суб'єкта до сприйняття інформації, завдяки чому більші її обсяги погіршують якість прийняття економічного рішення. Поки обсяг споживаного інформаційного блага не досяг величини $TU_{i,max}$, додатковий приріст збільшує загальну корисність, хоча й спадними темпами. Тобто корисність інформаційного блага може досягати максимального значення, після чого додаткова інформація викликає зниження загальної корисності від її залучення в результаті перевантаженості споживача інформаційним благом. При цьому гранична корисність стає величиною негативною, а відповідні криві матимуть такий вигляд (рис. 2).

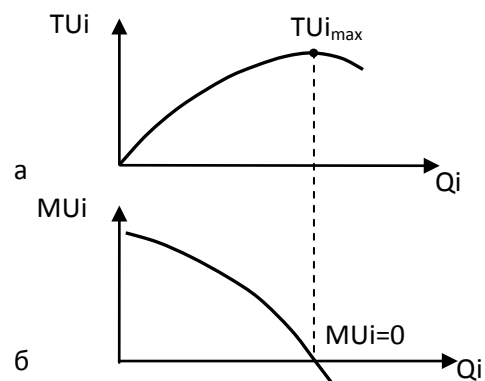

Рис. 2. Криві, побудовані на основі інформаційної теорії Г. Саймона:

а – сукупної корисності; б – граничної корисності

Ще значнішою відмінністю буде характеризуватися функція корисності інформаційних благ, якщо взяти за основу її побудови інформаційну теорію Стігліца – Раднера [12]. Як вихідна гіпотеза даної теорії виступає така теза: споживання інформації породжує нову інформацію, що впливає на інтерпретацію первинної. Інформація набуває якісних змін та стає найважливішим фактором прийняття рішень. Таким чином, характерною рисою графічної інтерпретації функції корисності інформаційних благ, побудованої на основі зазначеної інформаційної концепції, є зростаюча віддача від придбання та споживання інформаційних благ (рис. 3).

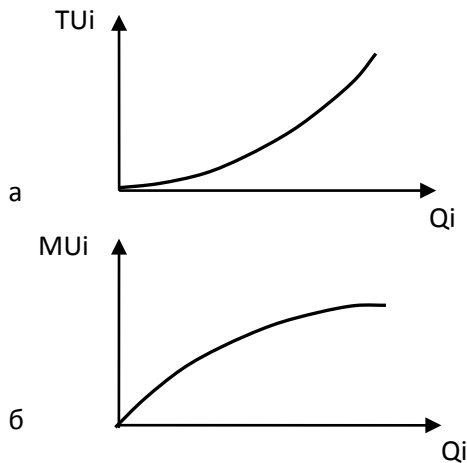

Рис. 3. Криві, побудовані на основі інформаційної теорії Стігліца-Раднера:

а – сукупної корисності; б – граничної корисності

Побудовані моделі корисності інформаційних благ значно різняться між собою залежно від того, передумови якої з інформаційних концепцій були взяті за основу. Виникає необхідність побудови синтетичної моделі корисності інформаційного блага на основі об'єднання проаналізованих підходів.

Такий підхід може бути не тільки застосований до інформації, що використовується для прийняття економічного рішення, а й поширений на всі інші інформаційні блага.

Аналіз сукупної та граничної корисності інформаційного блага повинен проводитись із припущенням про залежність максимальної сукупної корисності

інформаційного блага від обсягу отриманої інформації та структури знань економічного агента, що дозволяє засвоювати інформацію.

В умовах обмеженості когнітивних здібностей людини (відповідно до теорії Г. Саймона) перевищення обсягу інформації над тим, що узгоджується з існуючою системою знань, зумовлює скорочення загальної корисності. Співвідношення між кількістю спожитого інформаційного блага та максимально можливим обсягом сприйняття інформації, що відповідає структурі знань споживача, можна виразити через коефіцієнт когнітивності k .

$$k = \frac{Q}{Q_{max}}, \quad (1)$$

де: k – коефіцієнт когнітивності,

Q – кількість інформаційного блага,

Q_{max} – максимально можливий обсяг сприйняття інформації.

Якщо $k > 1$ споживач здатен до споживання додаткової одиниці інформаційного блага, отримуючи приріст загального рівня корисності TU . Починаючи з моменту, коли $k < 1$, додатковий обсяг споживання сприймається як "шум", інформаційні блага вже не підлягають засвоєнню. Із цього критичного моменту функція корисності інформації TU_i спадає. $TU_{i_{max}}$ – максимальна корисність інформаційного блага, вона відповідає значенню $k = 1$. Отримана крива має конфігурацію, що відповідає концепції М. Саймона.

Однак, враховуючи підхід Стігліца – Раднера, збільшення споживання інформаційних благ породжує зростаючу віддачу від її застосування та сприяє накопиченню знань. Це проявляється у зростанні середнього коефіцієнта когнітивності \bar{k} . Утворюються нові криві корисності ($TU_{i_2}, TU_{i_3} \dots TU_{i_n}$) з відповідною максимальною корисністю. Поєднавши всі оптимуми функцій корисності згідно з ростом структури знань, отримуємо функцію корисності інформаційних благ, що має зростаючий характер (рис. 4).

Для того щоб з'ясувати характер отриманої зростаючої функції корисності,

необхідно проаналізувати динаміку граничної корисності інформаційного блага. Виходячи з передумови, що інформаційне благо можна розглядати як економічне благо, віддача від споживання додаткової одиниці інформації повинна відповідати загальному закону спаданої граничної віддачі. Однак цей закон має не абсолютний, а відносний характер, що проявляється у динаміці граничного продукту при залученні ресурсів [10]. Перші одиниці залученого ресурсу забезпечують випереджальний ріст випуску.

Це триває до досягнення технологічно оптимального співвідношення ресурсів. Далі ріст випуску починає відставати від росту кількості залученого ресурсу, що відображає закон спадної граничної продуктивності. Концепція Стігліца – Раднера дає підстави зробити припущення, що у певних межах буде спостерігатися зростання граничної корисності від споживання інформаційного

блага. Доки середнє значення коефіцієнта когнітивності \bar{k} не досягне одиниці, гранична корисність буде збільшуватися, після чого обмеженість сприйняття інформаційного блага та гранична корисність будуть зменшуватись. Враховуючи підхід Дж. Стіглера, можна стверджувати, що гранична корисність інформації не набуватиме нульового значення, тобто загальна корисність не набуває максимуму.

У цьому проявляється специфіка інформаційного блага, функції загальної та граничної корисності якого відрізняються від традиційно прийнятих у неокласичній теорії для аналізу споживання економічних благ [10]. Графічну модель агрегованої функції сукупної (ATU) та граничної корисності (AMU), отриману від синтезу трьох підходів: Дж. Стіглера, Г. Саймона та Стігліца – Раднера, наведено на рисунку 4.

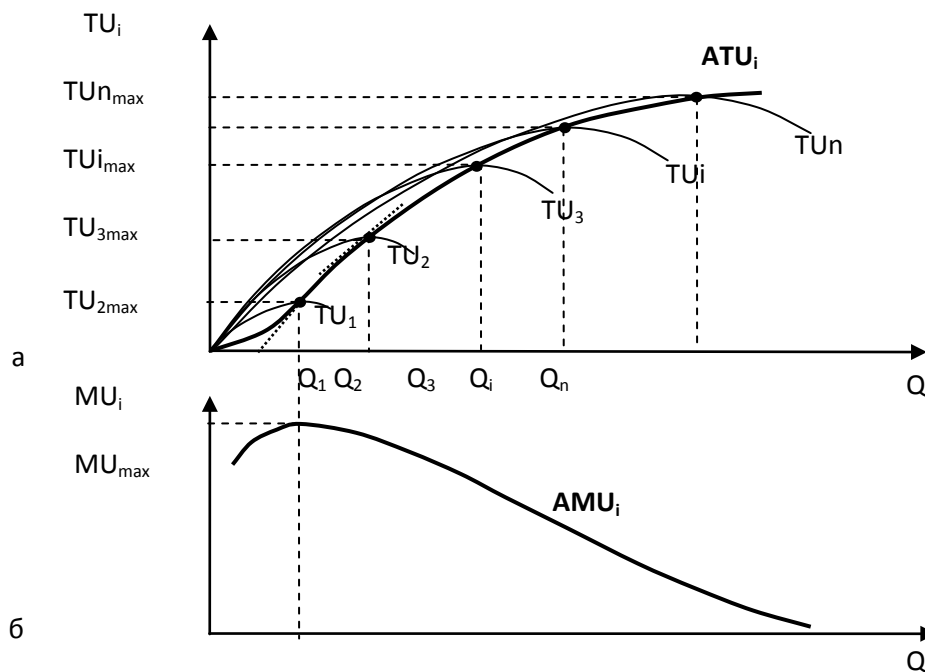

Рис. 4. Криві, побудовані на основі об'єднаної інформаційної концепції:
 а – агрегованої сукупної корисності; б – агрегованої граничної корисності

Специфічність інформаційного блага полягає в особливостях його вартісної оцінки. Гранична корисність виступає мірою цінності блага під час аналізу рівноваги споживача на ринку товарів. При цьому підході ціна блага повинна дорівнювати граничній корисності, як максимальна сума грошей, від якої споживач хотів би відмовитися заради одержання додаткової одиниці товару. Таким чином, проведений аналіз може бути використаний для вартісного оцінювання інформаційного блага, що є одним з найактуальніших питань у сучасній економічній теорії.

Висновок. Аналіз існуючих наукових досліджень виявив відсутність єдиного підходу до оцінки ефективності застосування інформації. В цій статті проведено аналіз корисності інформації як економічного блага на основі синтезу існуючих концепцій.

Отримано функції сукупної та граничної корисності споживання інформаційних благ.

Обмежену здатність до сприйняття інформації окремим споживачем виражено через коефіцієнт когнітивності. При цьому враховувалося, що збільшення споживання інформаційних благ породжує зростаючу віддачу, зумовлену накопиченням знань. Граничний аналіз інформаційного блага сприяє обґрунтуванню його вартісної оцінки.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Карташева О. В. Управление информационными ресурсами : учеб. пособие / О. В. Карташева. – Ярославль : МУБиНТ, 2012. – 92 с.
2. Неверов А. Н. Концепция ноосферной стадии эволюции социально-экономических систем : дис. ... д-ра экон. наук : спец. 08.00.01 / Неверов Александр Николаевич. – Саратов, 2012. – 374 с.
3. Николаева Л. А. Формирование интеллектуально-информационного сектора экономики и оценка его потенциала : монография / Л. А. Николаева, О. В. Лайчук. – Владивосток : Изд-во ВГУЭС, 2007. – 130 с.
4. Николаев С. Б. Теория информационной экономики: зміст і основні суперечності : дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.01 / Николаев Свген Борисович. – Київ, 2011. – 176 с.
5. Павлов А. А. Информационные технологии как потенциальный фактор современного экономического роста : монография / А. А. Павлов. – Москва : МАКС Пресс, 2007. – 112 с.
6. Самойлов В. В. Управление в условиях неопределенности: термодинамический подход / В. В. Самойлов // Экономические стратегии. – Режим доступа: http://www.inesnet.ru/rus_author/samojlov-v/.
7. Ставцева Т. И. Информация как субстанциональный элемент современной экономики и категория теоретического анализа : дис. ... д-ра экон. наук : спец. 08.00.01 / Ставцева Татьяна Ивановна. – Орел, 2006. – 420 с.
8. Стиглер Дж. Экономическая теория информации / Дж. Стиглер // Вехи экономической мысли : в 3 т. Т. 2. Теория фирмы / под. ред. В. М. Гальперина. – Санкт-Петербург, 2000. – С. 507-529.
9. Уфімцева О. Ю. Розробка методики оцінки ефективності залучення інформаційних ресурсів / О. Ю. Уфімцева, С. В. Дрожак, Т. Є. Штепа // Економічний простір : зб. наук. пр. / Придніпровська держ. акад. буд-ва і архітектури. – Дніпропетровськ, 2014. – № 85. – С. 104-113.
10. Уфімцева О. Ю. Мікроекономіка. Курс лекцій : підручник / О. Ю. Уфімцева. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2012. – 172 с.
11. Porta R. Informality and Development / R. Porta, A. Shleifer // Journal of Economic Perspectives. - 2014. – № 3. – P. 109-126.
12. Radner R. A Nonconcavity in the Value of the Information / Royand Radner, Joseph Stiglitz // Bayesian Models in Economic Theory / Marcel Boyer, Richard Kihlstrom. – Amsterdam, 1984. – P. 33 – 52.
13. Simon H. A. Rationality as Process and as Product of Thought / Herbert A. Simon. – Режим доступу: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/1816653>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
14. Stewart T. A. Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations / Thomas A. Stewart – Режим доступу: <http://www.goodreads.com/book/show/615168.Intellectual.Capital>. – Загол. з екрану. – Мова англ.

REFERENCES

1. Kartasheva O. V *Upravlenie informatsionnymi resursami* [Informations resources management]. Yaroslavl', IABNT, 2012. 92 p. (in Russian).

2. Neverov A. N. *Kontsepsiya noosfernoy evolyutsii sotsial'no- ekonomicheskikh system. Dokt, Diss.*[The concept of the noosphere evolution of socio-economic systems. Dock, Diss.].Saratov, 2012. 374 p.(in Russian).
3. Nikolaeva L.A, Laychuk O.V. *Formirovaniye intellektyual'no – informatsionnogo sektora ekonomiki i otsenka ego potentsiala* [Formation of intellectually-information sector of the economy and the assessment of its potential]. Vladivostok, Izdatel'stvo VSUES, 2007. 130 p.(in Russian).
4. Nikolaev E.B. *Teoriya informatsiinoi ekonomiki : zmist i osnovni superechnosti.Dokt,Diss.* [Theory of the information economy: the content and the main differences.Dock, Diss.]. Kiev, 2011. 176 p. (in Russian).
5. Pavlov A.A. *Informatsionnye tehnologii kak potentsial'ny faktor potentsial'nogo sovremennogo ekonomicheskogo rosta* [Information technology as a potential factor of modern economic growth]. Moscow, MAKS Press, 2007. 112 p.(in Russian).
6. Samoilov V.V. *Upravlenie v usloviyah neopredelennosti: termodinamicheskiiy podhod* [Management under uncertainty: a thermodynamic approach].(in Russian) Available at: <http://www.inesnet.ru/rus/author/samojlov-v/>.
7. Stavtseva T. I. *Informatsiya kak substantsional'ny element sovremennoy ekonomiki i kategoriya teoriticheskogo analiza. Dokt, Diss* [Information as the substantial element of the modern economy and the category of theoretical analysis. Dokt,Diss.]. Orel, 2006. 420 p. (in Russian).
8. Stigler G. J. *Ekonomicheskaya teoriya informatsii. Vekhi ekonomicheskoi mysli.: v 3 tomah. T. 2. Teoria firmy.* [The economics of information. Milestones of economic thought: in 3 volume. v. 2.Theory of the firm.]. St. Petersburg, Econom. shkola,2000, pp. 507-529.(in Russian).
9. Ufimtseva O.Y., Drozhak S.V, Shtepa T. E. *Rozrobka metodyky otsinky efektyvnosti zaluchennya informatsiinykh resursiv* [Development of methods for assesing the effectiveness of attracting informational resources]. *Ekonomichnii prostir : zbirnyk naukovykh prats* - Economic space : Collection of scientific papers. Dnepropetrovsk, 2014, no.85, pp. 104-113.(in Ukraine)
10. Ufimtseva O. Y. *Mikroekonomika. Kurs lektsiy* [Microeconomics. Course of lectures]. Dnepropetrovsk, PDABA, 2012. 172 p. (in Russian).
11. Porta R. Informality and Development. *Journal of Economic Perspectives*. 2014. no. 3, pp.109-126.
12. Radner R. A Nonconcavity in the Value of the Information. *Bayesian Models in Economic Theory*. Amsterdam, Elsevier, 1984. pp. 33 – 52.
13. Simon H. A. Rationality as Process and as Product of Thought. Available at: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/1816653>.
14. Stewart T. A. *Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations*. Available at: [http://www.goodreads.com/book/show/615168.Intellectual Capital](http://www.goodreads.com/book/show/615168.Intellectual_Capital).

Стаття рекомендована до друку: 18.02.2015 р. Рецензент: проф. Ю. В. Орловська.
Надійшла до редколегії 16. 02. 2015 р. Прийнята до друку 20.02.2015 р.